

ГЕФ-7 ТЕХНІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО: ВИДИ ТА ЕКОСИСТЕМИ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ ПІД ЗАГРОЗОЮ – МІЖНАРОДНІ ВОДИ

1. Передумови

Неможливо переоцінити значення океанів для людей та інших живих істот на Землі. Океани покривають близько 71% поверхні нашої планети, містять 97 відсотків всієї води і забезпечують існування майже 200 мільйонам ідентифікованих видів. У світлі цього поняття «Земля» здається чимось неправильним для планети, яку можна було б скоріше назвати «водою». Океани не тільки домінують в екологічному середовищі, вони безпосередньо забезпечують життя людей та інших живих істот. Понад 3 мільярди людей безпосередньо залежать від морського і прибережного біорізноманіття в плані отримання засобів до існування, і таке ж число людей залежить від океанів, оскільки вони є основним джерелом білка.

Більшість водних систем є взаємопов'язаними і транскордонними, тому підпадають під дію мандата ГЕФ з міжнародних вод. Ці водні системи не знають національних кордонів і створюють екосистемні ресурси та продукти для людей, виступаючи, як правило, в якості транскордонних ліній життя. Ці водойми страждають через постійне погіршення стану навколишнього середовища з точки зору якості води, стійкості екосистем і надання екологічних послуг і продуктів. Світ закликає до ефективних дій по зміні цієї тенденції.

2. Цілі та стратегічне програмування

В рамках цієї стратегічної ініціативи ПМГ демонструє необхідність збереження і сталого використання екосистем і видів, що перебувають під загрозою, у пріоритетних земельних і морських ландшафтах на основі комплексного підходу в поєднанні з міжнародними стратегіями захисту біорізноманіття ГЕФ-7, боротьби з деградацією земель в основних областях та Програмою екологічно стійкого лісокористування.

В основних міжнародних водах ПМГ сприятиме скоординованим діям та втручанню різних суб'єктів, включаючи уряди, громади та приватний сектор для вирішення першопричин загроз для водних видів та екосистем. Пріоритетні прісноводні екосистеми та морські ландшафти будуть визначені з урахуванням партнерських відносин з відповідними повномасштабними проектами (ПМП) ГЕФ, а також іншими проектами і партнерами в цілях зміцнення місцевого потенціалу для формування регіональних мереж громад для поглиблення вертикальної інтеграції між зацікавленими сторонами на місцевому, регіональному та національному рівнях щодо використання спільних водних об'єктів. ПМГ співпрацюватиме з невеликими НУО і місцевими громадами з метою захисту та сталого використання транскордонних водних систем і пов'язаних з

ними природних ресурсів. В рамках ГЕФ-7 ПМГ увага буде зосереджена на двох стратегічних напрямках програмування:

СП 1: Раціональна економія: рішення на рівні громад

Для цього напрямку буде розроблена і впроваджена Глобальна інноваційна програма. Пріоритетними темами є рибальство, аквакультура, туризм і розвиток міжгалузевого потенціалу. Пріоритетні заходи, зокрема, включають:

Рибальство:

- Запобігання, скорочення та припинення дії деструктивних практик рибальства, включаючи донний траловий промисел, прилов, використання отрути і вибухових речовин і рибальство застарілими засобами
- Сприяння сталому управлінню рибальством шляхом розробки общинних підзаконних актів, політики і систем моніторингу в цілях вдосконалення управління рибальством
- Відновлення, збереження і стале управління прибережним середовищем для рибальства (мангрові зарості, коралові рифи, водорості та інші прибережні водно-болотні угіддя)

Стійка до зміни клімату аквакультура:

- Інноваційні моделі аквакультури, які раціонально використовують океанічні і прибережні ресурси, наприклад, виробництво морських водоростей, вирощування риби, виробництво ліків з живих морських організмів та інші способи використання цих ресурсів
- Скорочення забруднення від вирощування водних організмів та наземного забруднення

Екотуризм:

- Пілотні та експериментальні ініціативи в галузі екотуризму, що здійснюються на рівні громад
- Розробка бізнес-планів і ринкових туристичних напрямків або заходів
- Управління туристами, готелями та відходами, пов'язаними з туризмом

Розвиток потенціалу міг би стати міжгалузевою діяльністю в рамках трьох вищезгаданих пріоритетних тем. Можливі заходи з розвитку потенціалу можуть включати: а) освіту та підготовку членів громад з питань сталого рибальства, аквакультури та екотуризму; та б) виявлення, збір і класифікацію передового досвіду в області раціональної економіки для навчання і обміну досвідом на місцевому, національному та глобальному рівнях.

СП 1: Забруднення міжнародних вод з суші, особливо пластиком

Забруднення водних ресурсів з суші, особливо пластиковими відходами, негативно впливає на світові прісноводні системи і океанічні та морські ресурси. Пластикові відходи забруднюють прісноводні системи через пластикові частинки розміром менше п'яти міліметрів, більш відомі як мікропластик, які транспортуються через стічні води, течії річок і повені. Пластикове сміття завдає шкоди і вбиває риб, морських птахів і морських ссавців, створюючи серйозну загрозу морському

біорізноманіттю. За даними Організації Об'єднаних Націй, щонайменше 800 видів зазнають негативного впливу морського сміття, і 80 відсотків цього сміття є пластиком. Наслідки включають смертельні випадки в результаті поїдання, голоду, задухи, інфекції, утоплення і заплутування. Якщо нинішня тенденція збережеться, до 2050 року в океані може бути більше пластику, ніж риби (по масі).

ПМГ підтримуватиме інноваційні методи управління пластиком для скорочення, повторного використання та переробки пластику і запобігання попаданню пластику в річки, озера і океан. Цей міжгалузевий напрям програмування буде здійснюватися на основі багатоцільового підходу до управління хімічними речовинами, відходами і ртуттю (див. Технічну інструкцію щодо хімічних речовин, відходів і ртуті, стратегічне програмування в області пластику та економіки замкненого циклу).

СП 3: Збереження та управління прісноводним та прибережним середовищем

Вода — це життя. Більшість населення світу проживає в місцях з прісними водними ресурсами уздовж річок і озер, поблизу підземних водних ресурсів в пустельних районах або уздовж прибережних районів, де океани і моря забезпечують продовольство, транспорт та інші засоби до існування. Прибережні/морські середовища існування, такі як мангрові зарості, морські водорості та коралові рифи, забезпечують нерестовища для рибного господарства, діють як механізми захисту проти прибережної ерозії та природних катастроф, а також пропонують перспективні туристичні можливості. ПМГ надаватиме підтримку наступним видам діяльності щодо збереження та управління середовищем проживання різних видів:

- Створення та управління територіями, що перебувають під контролем та охороною громади;
- Відновлення і збереження деградованих середовищ проживання (мангрові зарості, водорості, коралові рифи і лісокористування біля водних джерел);
- Розробка схеми співпраці під управлінням громади, включаючи патрулювання, моніторинг та штрафні санкції для сталого використання та збереження;
- Розробка, випробування та поширення інноваційних технологій та інструментів для збереження середовищ проживання видів, що знаходяться під загрозою зникнення;
- Підвищення обізнаності, розвиток потенціалу та політичні кампанії по збереженню видів і екосистем.

3. Загальна оцінка результатів і їх узгодження з ГЕФ

В рамках ПМГ повинні розроблятися та впроваджуватися програмні стратегії у відповідності до стратегічних програм у цій сфері. В Табл. 1 нижче наведені результати реалізації проекту. Проекти повинні розроблятися, впроваджуватися і супроводжуватися моніторингом і збором даних про досягнуті результати для відображення в основному показнику ГЕФ.

Табл. 1 Результати для видів і екосистем, що знаходяться під загрозою

Мета проекту: <i>Заохочення і підтримка новаторських і масштабованих ініціатив і сприяння партнерству між зацікавленими сторонами на місцевому рівні для вирішення глобальних екологічних проблем у пріоритетних земельних та морських ландшафтах</i>						
Компоненти проекту	Тип компоненту	Результат проекту	Корисні ефекти проекту	Трастовий фонд	(в дол. США)	
					Фінансування проектів ГЕФ	Спільне фінансування
Збереження екосистем і видів, що знаходяться під загрозою, на рівні громад	Технічна допомога	Моделі та підходи на рівні громад для збереження і сталого використання екосистем і видів, що перебувають під загрозою, в пріоритетних земельних і морських ландшафтах.	<p>Підвищення ефективності управління зонами, що перебувають під охороною на основі громадських ініціатив, включаючи партнерство з приватним та державним сектором (10 млн. га наземних, прісноводних і морських зон, що перебувають під охороною)</p> <p>Практики та підходи, що сприяють збереженню біорізноманіття, на рівні громад (сільське господарство, лісове господарство, рибальство та інфраструктура), сприяли охопленню не менше 2 млн. га земельних ландшафтів/морських ландшафтів</p> <p>Укріплено щонайменше дві зони/заповідні зони та/або мережі, в кожній країні на рівні громад</p> <p>Заходи на рівні громад щодо покращення захисту видів, що перебувають під загрозою, включаючи вдосконалення транскордонного захисту</p>	Трастовий фонд ГЕФ	24,974,087	26,073,000

4. Зацікавлені сторони та партнерства

У центральній зоні міжнародних вод ключове значення має подолання розриву між місцевими громадами та транскордонними проблемами, а також розробка цілеспрямованого і

скоординованого на регіональному рівні портфеля проектів стосовно пріоритетних регіональних питань. Проекти ПМГ повинні враховувати регіональні аспекти, тобто вирішувати питання, визначені у якості регіональних пріоритетів, і сприяти регіональним науковим дослідженням та прийняттю рішень. Діяльність ПМГ повинна координуватися в рамках регіональних проектів або ініціатив, а одержувачі субсидій повинні об'єднуватися в мережу паралельно з регіональним міжурядовим форумом. ПМГ буде активно впроваджуватися разом із повномасштабними проектами, при цьому буде забезпечуватися тісний зв'язок між регіональними, національними і місцевими заходами. У таблиці 2 наводиться короткий опис поточних партнерських зв'язків з повномасштабними проектами ГЕФ.

5. Управління ризиками, управління знаннями та інноваціями

Широка область застосування проекту IW (Міжнародні води) і транскордонний характер питань і заходів пов'язані зі значними трансакційними витратами при розробці і впровадженні проектів IW. Особливо складним для невеликих НУО і ГО є розробка і впровадження проектів ПМГ, які мають обмежене фінансування у розмірі 50000 дол. США на проект, а середній фактичний обсяг фінансування проектів становить близько 26000 дол. США. Через характерний транскордонний характер питань IW ефективні заходи часто вимагають скоординованих дій між країнами, що мають спільну водну систему або водні ресурси, що виявилось складним завданням для ПМГ, оскільки розподіл ресурсів та підхід до реалізації програми визначаються кожною країною окремо. Зокрема, проблеми в галузі міжнародного управління водними ресурсами включають:

- Інституційні проблеми: відсутність транскордонної мережі та зв'язків між невеликими НУО/ГО;
- Високі операційні витрати при розробці та реалізації транскордонних проектів;
- Недостатній потенціал окремих місцевих НУО/ГО у вирішенні транскордонних проблем IW;
- Брак фінансових ресурсів;
- Відсутність мотивації у національних координаторів (НК) ПМГ щодо розробки та стимулювання розробки проектів IW через високі операційні витрати.

Для вирішення цих проблем в рамках ПМГ буде продовжувати впроваджуватись стратегія зміцнення зв'язків з повномасштабними проектами ГЕФ, де це можливо, для того, щоб служити механізмом надання послуг для ПМГ. В рамках такого механізму співпраці повномасштабні проекти ПМГ і ГЕФ IW (Міжнародні води) можуть об'єднувати ресурси для проведення демонстрацій та впровадження інновацій на рівні громад, сприяючи одночасно розвитку національних та регіональних політичних процесів. Щоб стимулювати таку співпрацю, ПМГ продовжить узгоджувати розподіл грантів з додатковим розподілом компонентів спільноти на користь ПМГ в рамках реалізації ПМП.

Управління знаннями та інноваціями також підтримується завдяки регіональним ініціативам співпраці навколо водойм регіонального значення. Національні програми будуть підключені та об'єднані в мережу для вирішення спільних пріоритетних питань у спільних водних об'єктах, а також буде розповсюджено та відтворено досвід та передові практики.

6. Додаткові ресурси для читання

1. Напрямки програми ПМГ ГЕФ-7
2. Розширення масштабів міжнародного управління водними ресурсами: досвід впровадження Програми малих грантів ГЕФ
3. Пластик та економіка замкненого циклу: рішення на рівні громад (буде опубліковано)

Табл. 2 ПАРТНЕРСТВО ПМГ з ПРОЕКТАМИ ГЕФ ПІД НАЗВОЮ МІЖНАРОДНІ ВОДИ (IW)

Повномасштабні проекти	Агентство	Країни	Галузі співробітництва	Результати або очікувані результати
Поточні партнерські відносини				
Проект IWEco в Карибському басейні	Програма ООН для навколишнього середовища / Програма розвитку ООН	Антигуа і Барбуда, Куба, Домініканська Республіка, Ямайка, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Сент-Вінсент і Гренадини	Громадські демонстрації з фінансуванням у розмірі 1 млн. дол. США від IWEco та \$ 1 млн. дол. США відповідного фонду SGP Регіональний обмін досвідом і створення мереж	20 демонстраційних майданчиків громад IWEco перебувають на стадії реалізації; щонайменше 10 проектів будуть розроблені та впроваджені найближчим часом; розвиток спроможності.
Басейн річки Амазонка	Програма ООН з навколишнього середовища	Болівія, Бразилія, Колумбія, Еквадор, Гайана, Перу, Суринам і Венесуела	Громадські демонстрації з фінансуванням у розмірі 1 млн. дол. США від IWEco та \$ 1 млн. дол. США відповідного фонду SGP Регіональна технічна підтримка, обмін інформацією та створення мереж	Демонстраційні майданчики; розвиток потенціалу
Розширений проект CREW в Карибському басейні	Програма ООН з навколишнього середовища	Барбадос, Беліз, Колумбія, Коста-Ріка, Куба, Домініканська Республіка, Гренада, Гватемала, Гайана, Гондурас, Ямайка, Мексика, Панама, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Сент-Вінсент і Гренадини, Суринам, Тринідад і Тобаго	Громадські демонстрації з фінансуванням у розмірі 1 млн. дол. США від IWEco та \$ 1 млн. дол. США відповідного фонду SGP Регіональна технічна підтримка, обмін інформацією та створення мереж	Демонстраційні майданчики; розвиток потенціалу
Південно-Китайське море етап I і етап II	Програма ООН з навколишнього середовища	Камбоджа, Китай, Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Таїланд та В'єтнам	Етап I: Фінансування в розмірі 700000 дол. США з відповідним фондом ПМГ для підтримки демонстрацій громад Етап II: буде визначено пізніше	31 демонстраційний майданчик громад
REMSEA (Профілактика та управління забрудненням східно-азіатських морів)	Програма розвитку ООН	Камбоджа, Китай, Індонезія, Японія, Корейська НДР, Лаоська НДР, Філіппіни, Корея, Сінгапур, Тимор-Лешті, В'єтнам	Узгодження зі Стратегією сталого розвитку морів Східної Азії Спільна розробка громадських демонстраційних майданчиків Обмін знаннями та навчання	Участь у Раді Партнерства та Конгресі східно-азіатських морів/Молодіжний форум Східної Азії/морів Розвиток громадських проектів
Проект Yellow Sea	Програма розвитку ООН	Китай і Південна Корея	Фінансування в розмірі 400000 дол. США від FSP для підтримки впровадження компонентів громади; обмін досвідом, знаннями та створення мережі	Партнери, які отримують підтримку ПМГ Обмін досвідом
Проект ГЕФ IW:Learn	Програма розвитку ООН	Глобальний	Розвиток потенціалу та створення мереж	16 національних координатори, що пройшли підготовку за фінансової та технічної підтримки IW:Learn

